

ІННОВАЦІЙНІ МЕТОДИ ВИВЧЕННЯ ІНОЗЕМНИХ МОВ:
КОМП'ЮТЕРНІ ТА МУЛЬТИМЕДІЙНІ ТЕХНОЛОГІЇINNOVATIVE METHODS OF FOREIGN LANGUAGES LEARNING:
COMPUTER AND MULTIMEDIA TECHNOLOGIES

У цій статті розглядаються інноваційні підходи до вивчення іноземної мови на основі комп'ютерних та мультимедійних технологій. Доводиться необхідність впровадження нових методів та їх відмінність від традиційних методик. Доводяться переваги використання нових технологій і складності їх інтеграції в навчальний процес. Розглядається роль викладача в оновленому навчальному процесі.

У статті проведено аналіз науково-теоретичної літератури і узагальнено теоретичні засади інноваційно-альтернативних технологій. Окрема увага приділяється так званім «активним методам» навчання як засобам швидкого та ефективного оволодіння іноземною мовою.

Розглянуто принципи, на яких ґрунтуються активні методи навчання іноземних мов. Окрема увага приділена принципу безпосередньої участі, котрий зобов'язує викладача зробити кожного студента активним учасником навчального процесу.

Розглянуто також проєктування (метод проєктів) як один із засобів активізації студентів у процесі навчання іноземних мов, коли студент самостійно планує, створює, захищає свій проєкт, тобто активно включається в процес комунікативної діяльності. Навчальний проєкт розглядається як комплекс пошукових, дослідницьких, розрахункових, графічних та інших видів роботи, що виконуються студентами самостійно з метою практичного або теоретичного вирішення поставленої проблеми.

Велика кількість досліджень і практика доводять, що студенти отримують велике задоволення від використання комп'ютерних технологій під час вивчення іноземних мов і надають їм перевагу перед більш традиційними методами і матеріалами. Завдяки комп'ютерним технологіям студенти більше залучені в навчальний процес і ставляться до нього більш позитивно, демонструючи кращі досягнення в мовленні, читанні, розумінні, словарному запасі, граматиці та пришивденні цих процесів. Окрім того, можна стверджувати, що комп'ютерні навчальні програми забезпечують кращий контроль та оцінювання роботи студентів. У статті робиться висновок, що інноваційний підхід до навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних технологій та мультимедіа потребує додаткового вивчення і тестування на практиці. А успіх його використання залежить від того, чи готові викладачі проявити ініціативу і повною мірою використовувати переваги мультимедійного і комп'ютерного навчання, виявляти і розв'язувати проблеми.

Ключові слова: інноваційно-альтернативні технології, мультимедіа, мотивація, засоби

активізації студентів, активні методи навчання, принцип безпосередньої участі.

This article reviews innovative approaches to the foreign language learning based on computer and multimedia technologies. It proves the necessity to introduce new methods and their difference from traditional approaches.

The advantages of new technologies using and the difficulties of their integration into the learning process are proved. The role of teacher in the renewed learning process is also considered.

The author analyzes scientific and theoretical literature and generalizes the theoretical foundations of innovative and alternative technologies. Particular attention is given to the so-called "active methods" of teaching as a means of rapid and effective mastery of a foreign language.

The article reviews the principles on which the active methods of foreign languages teaching are based. Particular attention is given to the principle of direct participation, which obliges the teacher to make each student an active participant of the educational process.

Projection (project method) is also considered to be one of the students activating means in the process of foreign languages learning, when the student on his own plans, creates, defends his project, i.e. when he is actively involved into the process of communication. The study project is considered as a complex of search, research, calculation, graphic and other types of work performed by students with the purpose of practical or theoretical solution of the problem.

A large number of studies and practice proves that students enjoy using computer technologies when learning foreign languages and favor them over traditional methods and materials. Due to computer technologies, the students are more involved into the learning process and more positive about it, demonstrating better achievements in speaking, reading, comprehension, vocabulary, grammar and the fluency of these processes. In addition, it can be argued that computer training programs provide better control and evaluation of student performance. It reached the conclusion that innovative approaches to the foreign language learning based on computer and multimedia technologies require further consideration and practical verification. The success of using computer and multimedia technologies depends on the willingness of the teachers to take the initiative and to take full advantage of multimedia and computer learning benefits, to identify and solve problems.

Key words: innovative and alternative technologies, multimedia, motivation, means of activating students, active methods, principle of direct participation.

УДК 378.147; 811
DOI <https://doi.org/10.32843/2663-6085/2019.21.3-9>

Черкасова Т.А.,
старший викладач
кафедри іноземних мов
Сумського національного аграрного
університету

Курінний О.В.,
викладач кафедри іноземних мов
Сумського національного аграрного
університету

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Всеохоплююча глобалізація ХХІ століття впливає на всі аспекти життя

суспільства. Інтеграційні процеси охоплюють не лише фінансово-економічну, інформаційну та технологічну сферу, але й культурно-духовну. Перш за все це стосується освіти. Сучасне суспільство

нині потребує високоосвічених, кваліфікованих спеціалістів, що відрізняються мобільністю, конструктивністю, динамізмом, здатних до встановлення ділових контактів і ділової співпраці з іноземними партнерами, які цінують і поважають як свою культуру, так і наукові досягнення та традиції інших країн і народів, володіють іноземною мовою на професійному рівні. Досконале володіння іноземними мовами виступає необхідною умовою для інтеграції України в світову спільноту.

Серед пріоритетних напрямів реформування освіти Державної національної програми «Освіта. Україна XXI сторіччя» є досягнення якісно нового рівня вивчення іноземних мов та використання інноваційних технологій у навчальному процесі. Тож на часі пошук новітніх стратегічних напрямів та підходів, удосконалення змісту, методів, прийомів та засобів навчання і впровадження їх у навчальний процес закладів вищої освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблемами розвитку інноваційних технологій та їх впровадженням в освітній процес займалось багато вчених. Серед них – Г. Китайгородська, М. Левіна, А. Лоренков, І. Дичківська, Л. Биков, Р. Гуревич, Р. Браур, Г. Хенриц, К.-Е. Херфурт, Г. Холлтвиш, Г. Шлеммінгер, Н. Петкевич, А. Пирський, М. Поташник, В. Якунін та ін.

Найбільш популярними і важливими в практиці викладання іноземних мов у немовних закладах вищої освіти є праці багатьох вітчизняних і зарубіжних учених, а саме С. Логачевської, В. Кумарина, О. Тарнопільського, О. Кузнецова, Г. Баранова, В. Гузеева, М. Ляховицького, Б. Лапідуса, Ж.-П. Мартана. Особливої уваги заслуговують технології інтенсивного навчання Г. Китайгородської, А. Маслоу, Є. Комісарова; віртуально-тренінгова технологія – меморайзінг, актуалізація М. Карпенко, Н. Зав'ялова; технологія диференційного навчання І. Бім, В. Пустовойтова; технологія емоційно-змістового навчання і синхронного звукозорового синтезу І. Шехтера; технології дистанційного навчання Є. Полат, Б. Глазова.

Проблему поєднання інноваційних технологій з традиційними методами досліджували Т. Фоміна, Ю. Сисоєва, R.W. Blair та ін.

Роботи І. Богданової, І. Гавриш, І. Дичківської, О. Іваницького присвячені аналізу інноваційних процесів у сучасній системі освіти та використанню новітніх педагогічних технологій як ефективного засобу формування професійної компетенції викладача та розвитку творчих навичок студентів.

Виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Не зважаючи на те, що проблемами розвитку та впровадження інноваційних технологій у навчальний процес займалось багато вчених, викладачів іноземних мов та методистів протягом багатьох років, все ж є аспекти, що потребують додаткового дослідження. Це стосу-

ється насамперед використання комп'ютерних та мультимедійних технологій у навчальному процесі закладів вищої освіти.

Формулювання цілей статті. Метою цієї статті є дослідження новітніх підходів у навчанні іноземних мов, а також обґрунтування доцільності використання комп'ютерних і мультимедійних технологій у навчально-освітньому процесі закладів вищої освіти.

Виклад основного матеріалу дослідження. Уже не один рік методисти та викладачі іноземних мов багатьох країн працюють над пошуком нових підходів до навчання: займаються аналізом уже наявних методів та технологій і їх адаптацією до реалій і потреб сучасності й одночасно шукають кардинально нові підходи. Ведуться дискусії про те, як має виглядати процес навчання іноземних мов у сучасному світі. Одні викладачі виступають за збереження традиційних методів, інші хочуть повністю змінити всю систему. Третя категорія викладачів пропонує об'єднати нові методи зі старими. Але вже ні в кого не виникає сумнівів, що ці зміни неминучі. Це пов'язано перш за все з низкою факторів: вимогами до кінцевих цілей вивчення мови, психологією сучасного студента і, звичайно ж, з технологічними змінами в оточуючому нас світі [8, с. 9–14].

Інтенсивний розвиток технологій, перш за все комп'ютерних, призвів до того, що сучасні студенти краще сприймають і засвоюють нову інформацію через контакт з комп'ютерними інформаційними джерелами. Використання комп'ютерних технологій у процесі вивчення іноземної мови дає змогу полегшити цей процес для студентів і відтворити звичну для них середу. Це також дає змогу урізноманітнити роботу і зробити її цікавішою для студентів. Завдяки мультимедійним ресурсам процес вивчення іноземної мови можна легко винести за межі учбової аудиторії, зробивши безперервним [4, с. 1315–1320]. Здебільшого бажання і потреба вивчати іноземну мову приходять у результаті використання таких ресурсів. Це може бути і спілкування в мережі з носіями мови, і робота з комп'ютерними навчальними програмами, перегляд фільмів, використання різноманітних сайтів, що потребують володіння іноземною мовою [8, с. 71–77].

Отже, до сучасних закладів освіти всіх рівнів висуваються вимоги перегляду підходів, що дотепер використовувались під час навчання іноземних мов та пошуку інноваційних методів з оглядом на розвиток науки і техніки. Замість старої моделі навчання, що базується на поясненнях викладача, є можливість використання мультимедіа та інтернет-технологій разом із новими моделями навчання.

Потреба в швидкому й ефективному володінні іноземними мовами в сучасному світі

дала поштовх до так званих «активних методів» навчання [8, с. 71–77]. Активні методи навчання іноземних мов ґрунтуються на принципі безпосередньої участі, котрий зобов'язує викладача зробити кожного студента активним учасником навчального процесу. Використання активного методу вивчення іноземних мов дає можливість викладачу співпрацювати зі студентами, ставитись до них як до повноправних об'єктів. Між викладачем і студентом мають місце суб'єкт-суб'єктні відносини, де викладач, як керівник і організатор міжособистісних стосунків, відіграє роль експерта, надаючи студенту інформацію, якої бракує, та засоби оформлення думки [15, с. 31–33].

Є кілька класифікацій активних методів навчання, але найвдалішою, на нашу думку, є класифікація В. Чупрасової. Активні методи вона поділяє на комунікативні, ігрові, конструктивні та корекційні [15].

Комунікативні методи включають у себе групові дискусії, «мозковий штурм», лекції. До ігрових методів належать дидактичні, а також ділові і рольові ігри. Конструктивні методи являють собою проблемне навчання і програмоване навчання. До корекційних методів належать аутотренінг, ігрова психотерапія та психодраматизація.

Одним із засобів активізації студентів у процесі навчання іноземних мов є проєктування (метод проєктів), коли студент самостійно планує, створює, захищає свій проєкт, тобто активно включається в процес комунікативної діяльності. Навчальний проєкт – це комплекс пошукових, дослідницьких, розрахункових, графічних та інших видів роботи, що виконуються студентами самостійно з метою практичного або теоретичного вирішення поставленої проблеми.

Основними цілями проєктної методики є:

1) самовираження і самовдосконалення студентів, підвищення мотивації навчання, формування пізнавального інтересу;

2) реалізація на практиці набутих умінь та навичок, розвиток мови, вміння грамотно й аргументовано викласти досліджуваний матеріал, вести дискусійну полеміку;

3) продемонструвати рівень культури, освіченості, соціальної зрілості.

Виділяють кілька видів проєктів [6; 10; 11; 16]:

1) рольові ігри, драматизації, інсценування (казки, телешоу, свята, музичні вистави тощо);

2) дослідницькі (країнознавство, узагальнення наукових знань, історичні, екологічні тощо);

3) творчі (твори, переклади, сценарії, стінгазети тощо)

4) мультимедійні презентації.

Проєктний метод допомагає розвинути мовні та інтелектуальні здібності, стійкий інтерес до вивчення мови, потребу в самоосвіті. У підсумку передбачається досягнення комунікативної ком-

петенції, тобто певного рівня мовних, краєзнавчих, соціокультурних знань, комунікативних умінь і мовних навичок, що робить можливим іншомовне спілкування. Реалізація проєктного і дослідницького методів на практиці призводить до зміни позиції викладача. З носія готових знань він перетворюється на організатора пізнавальної діяльності. З авторитетного джерела інформації викладач стає співучасником дослідницького, творчого, пізнавального процесу, наставником, консультантом, організатором самостійної діяльності студентів. Аналізуючи застосування методу проєктів у сучасних закладах вищої освіти, можна вважати, що це один з найпотужніших стимулів мотивації вивчення іноземних мов, найбільш творчий вид діяльності, оскільки в роботу над проєктом залучені всі студенти, незалежно від здібностей та рівня мовної підготовки. Вони використовують на практиці набуті знання і сформовані мовні навички та вміння, творчо переосмислюючи і примножуючи їх. Проєктна методика потребує від викладача ретельної підготовки, професійної майстерності, ерудиції. Однією з головних умов ефективності навчальної діяльності є досягнення доброзичливої атмосфери, взаєморозуміння, довіри, творчості, заохочення пізнавальної активності студентів.

У сучасному розумінні навчальний проєкт – це інтегрований дидактичний засіб розвитку, навчання і виховання, котрий дає змогу виробляти і розвивати специфічні вміння та навички: проблематизації, планування, самоаналізу і рефлексії, презентації, дослідницької роботи. Використання проєктної методики можна вважати однією зі складових частин гуманізації освітнього процесу, оскільки студенти з різними рівнями мовної підготовки беруть участь у роботі на рівні своїх можливостей [16].

У результаті аналізу науково-теоретичної літератури й узагальнення теоретичних засад було виявлено, що в основу класифікації інноваційно-альтернативних технологій можуть бути покладені такі відмінні характеристики:

– об'ємність, інтеграція і скоординованість пізнавальних, комунікативно-пізнавальних, емоційних і практичних аспектів та потреб навчання [2, с. 119–124];

– гуманна форма процесу вивчення іноземної мови за допомогою розширення зв'язків між суб'єктом та об'єктом у парах суб'єкт–суб'єкт, суб'єкт–середина і суб'єкт–викладач [1];

– створення невимушеної обстановки, позитивної атмосфери, зняття напруження, що сприятиме розкриттю творчих здібностей учня, усуненню перешкод, викликаних негативними емоціями, наприклад страхом [1].

Головна мета навчання іноземних мов полягає в розвитку комунікативних компетенцій студентів в усіх видах мовленнєвої діяльності: аудіо-

ванні, мовленні, читанні, письмі [14, с. 101–107]. Навчання іноземних мов із використанням комп'ютерних технологій включає в себе:

- автентичний мовний матеріал (відеокліпи, флеш анімацію, веб-квести, підкасти, новини і т. ін.);

- онлайн-середу, в якій студенти можуть спілкуватись з носіями мови через e-mail, текстові комп'ютерні редактори, соціальні мережі, голосові або відеоконференції;

- інструменти мовного навчання (онлайн-додатки і програми), спрямовані на вивчення фонетики, вимови, лексики, граматики тощо. Інструменти включають у себе вправи «від тексту до мови», розпізнавання мови, інтерактивні і контрольовані завдання;

- онлайн-середу, що дає можливість комунікації між викладачем і студентом, студентів між собою;

- ігрові форми навчання.

Є широкий спектр спеціальних інструментів і навчальних засобів, що пропонують використання комп'ютерних технологій для вивчення іноземних мов. Серед них – системи управління контентом – Content Management System (CMS), інтерактивні дошки, електронні портфоліо – ePortfolio, Corpus – колекція автентичних текстів, призначена для вивчення мови, електронні словники; електронні анотації (посилання на рівні слова або речення, контекстні переклади або пояснювальна інформація, розумні навчальні системи; програми перевірки граматики; програми автоматичного розпізнавання мови – Automatic Speech Recognition (ASR) і фонетичні програми; віртуальні ігри; чати (синхронна комп'ютерна комунікація: текстова або аудіо); соціальні мережі; блоги; інтернет-форуми або дошки повідомлень.

Успішність процесу та результати використання комп'ютерних технологій залежать від того, як саме вони застосовуються в навчанні. Можна виділити два типи комп'ютерного навчання іноземних мов. Перший тип передбачає, що комп'ютерні технології доповнюють традиційні форми навчання і вивчення (включаючи оцінювання), пришвидшуючи, полегшуючи, роблячи їх більш ефективними. Другий тип пропонує інноваційні технології навчання і вивчення, що мають покращити компетенції студентів більшою мірою, ніж це в змозі зробити традиційні методи.

Kongrith і Maddux (2009) [5; 7] вважають, що інноваційні методи навчання мають такі характеристики:

- потребують високого ступеня взаємодії між комп'ютером і студентом;

- роблять студента, а не розробника програми відповідальним за те, що відбувається на екрані;

- спрямовані на виконання більш творчих завдань;

- дають можливість виконувати дуже складні завдання.

Навіть враховуючи недостатній ступінь вивчення впливу використання комп'ютерних технологій під час навчання іноземних мов, можна, безумовно, говорити про позитивні ефекти. Беручи до уваги всі наявні дані, можна зробити висновок, що завдяки комп'ютерним системам навчання студенти демонструють досягнення в мовленні, читанні, розумінні, словарному запасі та граматиці. Окрім того, можна стверджувати, що комп'ютерні навчальні програми забезпечують кращий контроль та оцінювання роботи студентів. Комп'ютерні навчальні програми виконують функції викладача, надаючи прямі, чіткі інструкції та оцінюючи роботу студентів. Така система, як правило, складається з чотирьох компонентів:

- інтерфейсу (платформи);

- моделі-зразка (теми і знання, котрі студент має засвоїти);

- студентської моделі (поточного рівня знань студента);

- викладацької моделі (котра забезпечує контроль і інструкції на підставі різниці між студентською моделлю та зразком).

Комп'ютерне навчання вимови (CAPT), а саме автоматичне розпізнавання мови (ASR), в змозі прискорити процес покращення вимови і забезпечити більш ефективний контроль, ніж той, що здійснювався викладачем. Такі програми можуть стати у пригоді студентам, оскільки вони зможуть тренуватись самостійно й уникати хвилювання, що зазвичай виникає у разі вимови нових слів у присутності інших студентів і викладача.

Цифрове ігрове навчання (DGBL) покращує більшість компетенцій студентів. Ігрові форми роблять навчання цікавішим, створюючи середу, в якій знання набувають контексту. Ігрове навчання розвиває здатність вирішувати проблеми і розвивати навички критичного мислення через залученість у процес та інтерактивний контроль, що є важливим для досягнення результатів навчання.

Чат (бесіда, що проводиться за допомогою комп'ютерних технологій) значно покращує навички мовлення, збагачує словарний запас, розвиває уважність (намагаючись отримати результат, студенти вимушені звертати увагу на те, що вони не знають, або на те, що вони знають лише частково) і концентрацію уваги на формі (звертають увагу на структурні/синтаксичні аспекти мови для того, щоб виконати поставлені мовні завдання щодо розуміння та відтворення мови).

Текстова комп'ютерна комунікація (СМС) покращує увагу до лінгвістичних форм таким чином, щоб привернути увагу до словосполучень і виразів і заохотити до роботи над мовними помилками під час виконання письмових завдань і запам'ятовування лексичного матеріалу.

Вона також у змозі підготувати студентів до усної комунікації в навчальній аудиторії. Доведено, що асинхронна, як і синхронна комп'ютерна комунікація, може бути корисною для розвитку навичок мовлення іноземною мовою.

Електронні словники допомагають студентам виконувати завдання швидше, ніж у разі відсутності технологій, а частота словарних переглядів збільшується. Це може і не мати великого значення для розвитку компетенцій, але пришвидшує розуміння.

Перевага онлайн аудіо і відео мультимедійних джерел полягає в тому, що студент має до них доступ поза учбовою аудиторією, а це збільшує час навчання і надає можливість для практики і самостійної роботи. Студенти можуть працювати з навчальними матеріалами в зручному для них темпі і протягом необхідного часу. Це мотивує їх працювати над поліпшенням навичок аудіювання без страху помилитися або не впоратися із завданням.

Іншими перевагами використання комп'ютерних технологій є мотивація і впевненість. Велика кількість досліджень і практика доводять, що студенти отримують велике задоволення від використання технологій під час вивчення іноземних мов і надають їм перевагу перед більш традиційними методами і матеріалами. Завдяки комп'ютерним технологіям студенти більше залучені в навчальний процес і ставляться до нього більш позитивно. Студенти сприймають використання комп'ютера як інноваційний і привабливий метод, і їх адаптація найчастіше відбувається швидше за адаптацію викладача. Використання комп'ютерних технологій може значно знизити рівень занепокоєння студентів, забезпечуючи незалежну навчальну, вільну від оцінювання середу, в якій студенти почуваються більш розслаблено і в якій отримують більше задоволення від процесу вивчення мови.

Завдяки використанню комп'ютерних технологій і інтернет-ресурсів студенти отримують можливість не лише вивчати мову, але й знайомитись з культурою іншої країни. Вони навчаються ефективно контактувати з представниками іншої культури, навіть якщо особисте відвідування країни, мова якої вивчається, неможливе. Знання про культуру розвиваються через листування і спілкування по Скайпу з носіями мови. У процесі вивчення іноземної мови і розвитку мовних компетенцій формуються навички міжкультурного спілкування.

Комп'ютерні технології розвивають також самостійну роботу студентів, дозволяючи самостійно обирати темп вивчення матеріалу, завдання, необхідні для досягнення поставлених учбових завдань, місце і час роботи. Електронні листи та інші види комп'ютерних письмових робіт заохочують до самоконтролю, оскільки потребують пере-

вірки написаного до того, як остаточний варіант буде надруковано. Студенти можуть почуватись більш впевнено і спокійно, коли пишуть, а не говорять іноземною мовою.

Слід зупинитись також на поєднанні комп'ютерних технологій з традиційними методами. Комп'ютерні форми вивчення мови мають бути частиною змішаного навчання, що охоплює контролююче вивчення, формальне і неформальне. Маючи обмежену кількість аудиторних годин, необхідно розширювати форми робіт, які студенти можуть виконувати за межами навчальної аудиторії. У цьому разі на допомогу приходять саме комп'ютерні технології та інтернет-ресурси. Є безліч матеріалів, що дають змогу студентам займатися іноземними мовами самостійно. Це можуть бути:

- розповіді, що ґрунтуються на грі і потребують відгадування загадок, ребусів і головоломок;
- словники пов'язані зі словами тексту на екрані таким чином, щоб пришвидшити читання та розуміння тексту. Це дає змогу прискорити роботу і подолати небажання студентів знаходити в словниках значення незнайомих їм слів;
- вправи на перевірку лексики і відпрацювання граматики.

Використання комп'ютерних технологій може бути корисним для розвитку мовних компетенцій за умови, що вони грамотно і розумно використовуються. Їх значення для самостійної роботи студентів стає все важливішим. Вони допомагають подолати мовний бар'єр і психологічні комплекси студентів. Комп'ютерні технології розвивають зацікавленість студентів і їх мотивацію під час вивчення іноземної мови. Інтернет-ресурси формують навички міжкультурної комунікації і знання іншої культури. Всі перелічені вище переваги доводять необхідність інтеграції комп'ютерних технологій у сучасну освітню середу. Беручи до уваги всі переваги інноваційних методик з використанням мультимедіа та комп'ютерних технологій, необхідно пам'ятати, що успіх навчального процесу залежить не лише від їх використання. Слід керуватись принципом, згідно з яким студенти є не пасивними споживачами знань, а їх активними творцями. Лише за їхньої активної участі інформація, що отримується ними зовні, буде перетворена на їхні якісні знання. Цей принцип має бути покладений в основу мультимедійного навчання. Домінування викладача в навчанні такого виду, навіть у разі використання технологій і моніторів, може призвести до втрати мотивації і зацікавленості з боку студентів.

Висновки. Підсумовуючи вищезазначене, можна зробити висновок, що інноваційний підхід до навчання іноземної мови з використанням комп'ютерних технологій та мультимедіа потребує додаткового вивчення і тестування на практиці. Успіх його використання залежить від того,

чи готові викладачі проявити ініціативу і повною мірою використовувати переваги мультимедійного і комп'ютерного навчання, виявляти і розв'язувати проблеми. За умови, що викладачі будуть вивчати нові методики, узагальнювати досвід і поступово поліпшувати методи викладання комп'ютерні технології і мультимедіа внесуть позитивні зміни в процес вивчення іноземної мови.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Агаджанян И.В. Игра как мотивация при обучении английскому языку. *Молодой ученый*. № 14 (94). 2015.
2. Baur Rupprecht S. Alternative Methoden. *Deutsch als Fremdsprache* 30.2, 1993, p. 119–124.
3. Belz J.A., Thorne S.L. Computer-mediated Intercultural Foreign Language Education. Boston, MA : Heinle & Heinle, 2010.
4. Belentsov S.I., Fakhrutdinova A.V., Kuznetsova A.A. The military training of students in Germany in the early XX century. *Bylye Gody*. 2016. Vol. 42, Is. 4. P. 1315–1320.
5. Cleborne D. Maddux, Dee La Mont Johnson. *Internet Applications in Education/Psychology Press 2005/ Routledge*, 2013.
6. Гладка О.В. Формування комунікативної компетенції студентів на основі проектної методики навчання іноземної мови. URL: http://zag-pedagogica.at.ua/load/formuvannja_komunikativnoji_kompetenciji.
7. Kulwadee Kongrith, Cleborne D. Maddux. Online Learning as a Demonstration of Type II Technology: Second-language Acquisition.
8. Mefodeva M.A., Fakhrutdinova A.V., Ukhimenko A.N. Historical perspectives of spiritual and moral education in India. *Man in India*. 2017. Vol. 97. Is. 8. P. 71–77.
9. Мухаметзянова Ф.Г., Панченко О.Л., Хайрутдинов Р.Р. Магистратура как методологический феномен: вызовы современности. *Человек и образование*. 2017. № 3(52). С. 9–14.
10. Полат Е.С. Обучение в сотрудничестве. *Иностр. языки в школе*. 2000. № 1.
11. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка. *Иностранные языки в школе*. 2000. № 2–3.
12. Сафонова В.В., Сысоев П.В. Английский язык. Элективные курсы. Культуроведение Великобритании. Культуроведение США. 10–11-е классы. Москва : Астрель, 2014.
13. Thorne S.L., Black R. Language and Literacy Development in Computer-mediated Contexts and Communities. *Annual Review of Applied Linguistics*. 2008. No. 28.
14. Khovanskaya E.S., Fakhrutdinova A.V., Maklakova N.V. University as a social phenomenon. *Man in India*. 2017. Vol. 97. Is. 9. P. 101–107.
15. Чупрасова В.И. Деловая игра как средство формирования психологического климата в студенческом коллективе : автореферат. Санкт-Петербургский гос. ун-т, 1996.
16. Шалацька Г.М. Проектна методика та ефективність її застосування в навчанні іноземних мов. URL: http://rusnauka.com/31_PRNT_2010_Pedagogica/73668.doc.htm/.